

СТАНОВИЩЕ

върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен „доктор“ по: област на висшето образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност: Организация и управление (селско стопанство и подотрасли).

Автор на дисертационния труд: Николай Иванов Стефанов – докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Мениджмънт и маркетинг“ при Аграрен университет гр. Пловдив

Тема на дисертационния труд: „Влияние на ОСП върху конкурентоспособността на малките земеделски стопанства“

Рецензент: проф. д. ик. н. Асен Иванов Конарев, УХТ – Пловдив, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика и управление (по отрасли)“, определен за член на научното жури със заповед № РД-16-123 от 24.02.2021 год. от Ректора на АУ – Пловдив.

1. Актуалност на проблема

Влиянието на ОСП върху конкурентоспособността е проблем с нарастваща актуалност и значимост във връзка с пандемията от Covid-19, нарастващото разслояване и обединяване на преобладаващата част от работещите в селскостопанския сектор. Н. Стефанов добре аргументира тази значимост и актуалност като подчертава:

- двойнствената структура на сектора;
- големият брой дребни стопанства;
- важното значение на тези стопанства за осигуряване на трудова заетост в селските райони;
- ролята на социален буфер на малките стопанства в условията на криза;
- драстичното доминиране на едрите стопанства при усвояването на финансовата помощ чрез ОСП;
- нарастващата необходимост от увеличаване на дела на малките земеделски стопанства с достъп до финансова помощ;
- увеличаването на броя на средните по размер предприятия;
- многостраният ефект на промяната в ОСП върху доходи, риск, квалификации, иновации и други компоненти на конкурентоспособността .

2. Цел, задачи, хипотези и методи на изследване

Считам, че целта на дисертационния труд е добре формулирана и правилно декомпозирана в пет основни задачи.

Предметът и обектът на изследването са точно представени.

Тезата на дисертационния труд убедително е свързана с факторната сила на ОСП и предполагаемото въздействие върху конкурентоспособността на малките земеделски стопанства.

В изследователския инструментариум са включени системния подход и съвкупност от методи. Считам, че паралелно със системния подход е използван и конструктивен подход, доколкото той може да се реализира практически чрез голям брой методи.

Като цяло оценявам използваните подходи и методи като подходящи и достатъчни за формирането на инструментариум за постигане на целта и решаване на задачите на дисертационния труд.

3. Онагледеност и представяне на получените резултати

По моя преценка, дисертационният труд е добре онагледен:

- 16 таблици;
- 22 фигури;
- 5 схеми.

Всички таблици, фигури и схеми са добре оформени и номерирани, като е разбираем източника: авторски продукт или заимстване от използвана литература.

Независимо от ограничения си обем, авторефератът също е много добре онагледен.

4. Обсъждане на резултатите и използвана литература

Считам, че дисертационният труд е с оптимален обем – 166 страници, включително използваната литература и едно представено приложение – анкетна карта. В структурно отношение, той е добре оформлен в три глави (неточно посочени в автореферата шест глави).

В първата глава, сравнително задълбочено, са проучени и представени теоретичните основи на изследването, като Н. Стефанов последователно представя:

- концепцията за малките земеделски стопанства;
- конкуренцията, конкурентните предимства и конкурентоспособността;
- ролята на ОСП върху развитието на конкурентоспособността;

- методическия подход за оценка на това влияние.

Втората глава е посветена на изследване на влиянието на ОСП върху конкурентоспособността на МЗС. Прави добро впечатление аналитичното разделяне на това влияние на два основни периода: 2007-2013 год. и 2014-2020 год. Получените резултати са добре онагледени и аргументирано представени.

В третата глава, на базата на проведен SWOT анализ, са определени силните и слабите страни, възможностите и заплахите за развитие на малките земеделски стопанства. На тази основа чрез фокус анализ е дефиниран потенциала за развитие на тези стопанства, като са определени пет силни и пет слаби страни. Тук е приложен интересен подход на SOR –анализа, който не е споменат, като са ранжирани по степен на важност съчетанията „силни страни – възможности и заплахи“. По същия начин докторантът е ранжирал слабите страни.

Действеният характер на дисертацията е подчертан чрез определените основни нужди на МЗС за развитие на тяхната конкурентоспособност.

В заключението в конспективен вид са представени основните резултати от изследването, подчертаващи важното значение на ОСП върху развитието на конкурентоспособността на малките земеделски стопанства, както и основните им потребности.

Използваната литература е представена в 129 литературни източника, като 60 от тях са на кирилица, а останалите - на латиница. Литературата е подредена добре. Има много източници от последните години, което показва, че Н. Стефанов е проучил съвременното състояние на проблема. Оставам с впечатлението, че докторантите широко използват изследванията на своите научни ръководители и преподаватели от катедрата, но не така широко ги отразяват в литературата.

5. Приноси на дисертационния труд

Приемам справката за приносите на дисертационния труд, като съм склонен да ги разгранича по следния начин:

➤ Научни приноси:

- изяснената същност на малките земеделски стопанства;
- изяснената същност на конкурентоспособността на тези стопанства.

➤ Научно-приложни приноси:

- установеното влияние на ОСП върху доходността и конкурентоспособността на МЗС;

- идентифицираните нужди на малките земеделски стопанства в условията на ОСП.

Считам, че приносите са резултат от разработките на дисертационния труд и са лично дело на Николай Стефанов.

6. Критични бележки и въпроси

Нямам сериозни критични бележки към дисертационния труд с изключение на някои посочени дребни пропуски.

Към докторанта имам следните въпроси:

1. Какъв е балансът между стремежа към субсидия и стремежа към ефективност на стопанската дейност при собствениците на малки и тези на големи земеделски стопанства?
2. Кои са по-важните вторични ефекти в селските райони от повишаването на конкурентоспособността на малките земеделски стопанства?

7. Публикувани статии и цитирания

Представен е списък с 3 публикации по дисертационния труд, които по количество отговарят на изискванията на Правилника на Аграрен университет – Пловдив. Публикувани са през 2020 година. И трите публикации са самостоятелни.

Не е представена справка за цитиранията.

Авторефератът отразява обективно структурата и съдържанието на дисертационния труд.

Заключение

Въз основа на научените и приложените от докторанта различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Аграрния университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя ПОЛОЖИТЕЛНО.

Позволявам си да предложа на почитаемото научно жури също да гласува положително и да присъди на Николай Иванов Стефанов образователната и научна степен доктор по научна специалност „Организация и управление на производството“.

Дата: 01.04.2021
Гр. Пловдив

Изготвил становището:
/проф. д. ик. н. А. Конарев/